

A titkár dilemmái

— Miért? — fogalmazódik meg az első kérdés, hiszen korábban is fölmerült a nevéd, mégsem járultál hozzá a jelölésedhez — fordultam Katihoz. — Az a vélemény is hangot kapott, hogy ezzel a lépéssel késletted a szervezetben zajló — bomlási — folyamatot...

— Tudom, néhányan értetlenül fogadták a döntésem, hogy vállalkozom a JATE-titkárságra. Az első küldöttgyűlés előtt nem azért mondtam nemet, mert nem tartottam képesnek magam a feladatra, vagy mert nem szerettem volna csinálni. Hanem azért, mert egyrészt: ahhoz hasonló élményeket „gyűjtöttem be” az egyetemi bizottságban dolgozva, mint amelyekért Nagy Attila lemondott a titkárságról. Másrészt: a Radnóti Gimnáziumban szeptembertől taníthattam volna, s ez ugyebár igen vonzó állás egy volt iskoláját szerető szegedi pályakezdő számára... Az első küldöttgyűlés után kialakult új helyzetben azonban kénytelen voltam átgondolni korábbi álláspontom. Kemény vívódás után arra az eredményre jutottam, hogy többet jelent nekem ez az ügy, minthogy hagyjam veszni akkor, amikor úgy érzem, még tehetek érte valamit. Persze az ellenérvek is fölmerültek. A barátaim is megkérdézték, miért hiszem, hogy rajtam múlnak a dolgok, biztos vagyok-e abban, jól teszek, ha a JATE-KISZ bomlási folyamatát megrekesztem azáltal, hogy megválasztásommal mégis teljes lesz a vezetés. Am szerintem nem ezek, hanem az az igazi dilemma, hogy a KISZ kell-e avagy nem a mai ifjúságnak. En úgy látom, hogy inkább kell, mint nem. Ezért vállaltam a titkárságot.

— Mi a funkciója a KISZ-nek egy olyan intézményben, mint a JATE, ahol 2700 hallgató és számos fiatal oktató, dolgozó közül mindössze 465 tagja van a szervezetnek?

— A hallgatói közélet szervezésének még mindig legfontosabb bázisa és eszközrendszere a KISZ. Beleszólhatunk a környezetünk alakításába — például az intézményi szabályzatok megalkotásakor. Azt is fontosnak tartom, hogy akik aktívabban dolgoznak a szövetségben, azoknak ez cselekvési lehetőséget jelent és időnként megvan az az érzésük, hogy ők is formálják maguk és mások sorsát, nem csupán megtörténnék velük a dolgok. Persze ehhez valamiféle megszállottság kell. El kell hinni, hogy attól változik valami, ha én teszek azért. Lehet, hogy időnként ez önámítás, de én tudomásul veszem, amit egy régi KISZ-estől tanultam. „A mozgalom a legrosszabb hatékonyságú gép.” A válsághangulat ennek ellenére időnként elkap.

— Hogyan alakult ki benned ez az értékrend?

— Az utóbbi 5–6 évben életformám vált, hogy este 10 után érkezem haza, politikai kérdésekről vitázom, a „közgyekebe verem magam”. Az első lökést az otthoni élmények adták: nem azt hallottam az apámtól, hogy milyen rossz a munkahelyén, meg miért nem kap fizetésemelést, hanem azt, hogy a köztisztviselői munkának miért nem adnak bérémeletet, a gumigyári ismerőst rokkantnyugdíjba kéne küldeni. Aztán a KISZ-es

(Fuksz Lehel felvétele)

„Végre!” — „Minek?” A két szélsőséges álláspont, melyet a KISZ JATE-titkárságának megválasztás váltott ki. Mint emlékeztető: két küldöttgyűlés kellett ahhoz, hogy a tudományegyetem KISZ-szervezetének „első emberét” megválasszák. Bedő Katalin, V. éves magyar-történelem szakos hallgató vállalta a titkári teendők ellátását.

élményeim löktek tovább kat ismertem meg, akik rá-ezen az úton. A gimiben el-irányították a figyelmem so-sóben az osztály KISZ-titká-sem hallott politikai kérdé-

A megújulás eszköze a profiltisztítás?

Egy vezetőképző tábort sikere — sok egyéb mellett függ: a megjelentek számától és aktivitásától, a területekre kerülő témáktól és a vitavezetők felkészültségétől, a közösen kiöltött program minőségétől.

A KISZ JATE-szervezetének idei felkészítő táborában 60 ifjúsági vezető jelent meg. A KISZ válságos helyzetére pusztán a megjelentek száma és összetétele is utal: feleannyian gyűltek össze, mint akár öt esztendővel ezelőtt, többen hiányoztak az oktatói-dolgozó alapszervezetek vezetői közül, a pártalapszervezetek pedig csupán egyetlen ifjúsági felelőst „delegáltak”. Ellenben 15 Golyva vett részt a felkészítésben, s ez talán azt jelenti, hogy a JATE-n az ifjúság politikai szervezetének megújításában számítanak az elsőéves hallgatókra.

A rövid három nap alatt — augusztus 25—28. között, Balatonkenesén — tulajdonképpen nem is vezetőképzés folyt, hanem az egybegyűlt aktivisták megismerték, illetve maguknak kijelölték az új mozgalmi év feladatait. A JATE KISZ-szervezetének titkára, Bedő Katalin a küldöttgyűlés óta végzett munkáról tájékoztatta társait, majd az új feladatokat ecsetelve igyekezett ráhangolni a közös gondolkodásra.

Az intézményi cselekvési program kidolgozását volt hivatva előkészíteni a KISZ KB Intéző Bizottságának június 18-i felsőoktatási határozata és a KISZ Csongrád Megyei Bizottsága mellett működő Egyetemi-Főiskolai Rétegtanács augusztus 21—23. közötti felkészítő tábora. Az első alkalommal életre hívott rétegtábort sikeresnek nevezte a JATE KISZ-titkára, mert a megye 6 felsőoktatási intézményének 40 KISZ-vezetője megismerkedett egymással, tisztázta a közös politikai értékeket, a közös fölépés és összefogás lehetőségeit (pl. az intézményi szabályzatok megalkotásában), s egy megyei felsőoktatási politikai program főbb pontjait is kirajzolták.

A JATE KISZ-szervezetében jelenleg 465 „bejegyzett tag” tartozik, ám valószínűleg jóval többen „szimpatizálnak” az ifjúsági szövetséggel, főleg, ha határozott programot látnak a szervezet neve mögött.

Ezért választották a felkészítő tábort központi témájú megújulást hozó cselekvési program kidolgozását. A KISZ-vezetők elhatározták, hogy a JATE-szervezet elé tornyosuló feladatok közül három elbőrséget élvez. Az oktatás korszerűsítése, az érdekvédelem és a tagtoborzás tennivalóira figyelnek leginkább az új mozgalmi évben. A profiltisztításhoz tartozik az is, hogy a KISZ tudományegyetemi struktúráját újragondolják. Erről vitáztak a vezetőképző tábort karonként szervezett programjain. A bölcsészek, a jogászok és a TTK-sok külön tervet dolgoztak ki, arról is, hogy a golyákkal miképpen foglalkoznak illetve, hogy a kari szabályzatok vitájában és az ösztönös ifjúsági parlamenten milyen álláspontot képviseljen a KISZ-szervezet. A politizálás helyi lehetőségeit más perspektívába állította dr. Vastagh Pál, az Állam- és Jogelméleti Tanszék docensének A politikai intézményrendszer és reformja című előadása, melynek kapcsán dr. Anderle Ádám párttitkár is elmondta véleményét. A KISZ, illetve az állami vezetés együttműködésének pozitív irányú változására engedett következtetni a találkozó: dr. Csáky Béla rektor, dr. dr. Bodnár László oktatósi, és dr. Kocsondi András nevelési rektorhelyettes beszélt az új tanév feladatairól, választott a KISZ-vezetők fogas kérdéseire. A legnagyobb vitát a kollégiumi férőhelyek ügye és a JATE Szabadidőközpont felújításának elhúzóda váltotta ki, de szó esett a helyiséggazdálkodásról, a hallgatói véleményezési rendszerről és a rövidebb vizsgaidőszak hatásáról is. A felkészítő tábort végén a KISZ egyetemi bizottságának reszortfelelősei adtak tájékoztatót, majd véglegesítették az új mozgalmi év munkatervét.

U. I.

rává választották, a repülő-sekre, akikkel hatalmas szó-egyetem-szerű vezetőképző-csatát vívtunk például a-ben pedig olyan ifjú titáno-KISZ jellegeről, arról, hogy

„élcapat” vagy „tömegszervezet” legyen. Második osztály végén választották meg a Radnóti gimnázium KISZ-titkárságának, ami alkalmas adta nekem arra, hogy a városi küldöttgyűlésen és a KISZ-kongresszuson mondjam a magamét: tanár-diák viszonyról és a mindennapok forradalmiságáról Szegeden, a tankönyvekről a kongresszuson mondtam el a véleményem.

Ekkor éreztem először, hogy érdemes szólni, mert csakis így jönnek felszínre a problémák. A bölcsészkar légköre, az, hogy a KISZ- és párttagokra „gyanakodva néztek”, traumát okozott. Ennek ellenére folytattam a KISZ-ezést: 1984-ben az 5 fős kari vezetőségén belül jórészt én végeztem a titkári teendőket, aztán az ifjúsági parlament HKR-vitája során óriási élményem volt az, hogy rádöbbentem: nem csak programszervezést jelent a KISZ, hanem politizálást, harcot és taktikázást, környezetformálást... Később az egyetemi KISZ-bizottságban pedig sok információhoz jutottam, rá láttam a felsőoktatás egészére, új összefüggéseket fedeztem föl... Szóval az értékrend ilyen alakulásához az élményeken túl, a környezet inspirálásán túl, olyan emberi tulajdonság is kell, melynek magja, hogy az illető szeressen másokért dolgozni.

— Az előzmények közül mi az, ami könnyíti, s mi az ami nehezíti a dolgodat?

— A tavalyi nagy harcok következtében — remélem — jobb lesz a kapcsolatunk az állami vezetéssel, de az „ügy” érdekében a konfrontálódást sem félek. Az is segíti a munkát, hogy az egyetemi bizottságot ismerem, s több a „régikáder”, mint az előző évben. Nehezebb viszont a helyzetünk úgy általában. Nem állt meg a romlás folyamata: zilálta a szervezet, kevesebb a KISZ-tag és csökkent azok száma is, akikre ebben a munkában számítani lehet.

— Milyen feladatokat látsz magad, illetve a KISZ előtt?

— Elképzeléseim vannak, de ezt koncepciónak nevezni felelőtlenség lenne. Az érdekvédelmi munkát és az oktatáskorszerűsítési folyamatba való bekapcsolódást nem hanyagolhatjuk el, mert olyan döntésekben vehetünk részt, melyek a hallgatók létét határozzák meg. A bevált tömegrendezvények szervezését sem hagyhatjuk abba. A tagtoborzás és a struktúraváltás szervezeten belül magarátalálásának feladata. A KISZ szervezeti fölépítése karonként más és más lesz. A jogi karon érdeklődés szerinti csoportok működnek majd az évfolyamalapszervezetek mellett.

A Bölcsészettudományi Karon élte meg legmélyebb válságát a KISZ, ezért reméljük, ott lesz először kibontakozás. Ott az akcióközpontú szerveződés lehet eredményes. Példa erre a Bőhe négynapos rendezvénye, vagy a Tanulmányi és Vizsgaszabályzat tavalyi vitája. A Természettudományi Karon valószínűleg a „4 csúcs” kötődő szakmai alapú szerveződés a jövő útja. Egyáltalán: azt szeretném, ha a KISZ hegemon szerepe jobban érvényesülne már!

U. I.

Szent-Györgyi Albert háborúellenes könyve

(Folytatás)

„A helyzetet az teszi veszélyessé, hogy miközben a távolságok megszűntek, fegyvereink ereje milliószorosára növekedett a parányira zsugorodott földgolyón. Ha életben akarunk maradni, nemcsak a fegyvereket kell eldobnunk, de le kell vetkőznünk kicsinyes nacionalizmusunkat is. A régies gondolkodású vezetőink ma is úgy képzelik, hogy kétszer annyi bomba — kétszeres biztonság, pedig csak kétszer közelebb jutottak a pusztuláshoz.

Két radarrendszer néz farkasszemet egymással, a Szovjetunióé és az USA-é. Ha az egyik, mondjuk az USA rendszer, rakétákat lát közeledni, tüzet kell, hogy vezényeljen, és kibocsássa saját rakétáit, mielőtt a szovjet rakéták megérkeznek. Amint Herbert York Race to Oblivion (Versenyfutás a feledés után) c. könyvében kifejtette, tizenöt perc alatt kell majd kiértékelni a helyzetet, és meghozni a végső döntést.

A természetnek hárommillió évre volt szüksége, hogy megteremtse az embert, és mi minden pénzünket arra költjük, hogy eltöröljük a föld színéről. Ez a legnagyobb biológiai abszurdum, amit George Wald már kifejtett.

A második világháború óta egytrillió dollárt költöttünk biztonsági célokra. Ennyi pénzrel az egész emberiséget magasabb színvonalra emelhettük volna. Mi, amerikaiak, körülbelül kétszer annyit költöttünk „biztonsági célokra”, mint a Szovjetunió, és ezért jogosan számíthatunk valami pluszra. Meg is kaptuk. Nem mehetünk ki éjjel az utcára a kiraboltatás veszélye nélkül, de még otthon sem érezhetjük biztonságban magunkat.

A modern tudomány lehetővé teszi számunkra, hogy egy új világot teremtsünk, de azt is lehetővé teszi, hogy letöröljük magunkat kedves kis földgolyónk színéről. Miénk a választás.”

2. Az ember természete és a háború természete

1963-ban megjelent önéletrajzában és Az örült majom előszavában is Rotterdami Erasmus idézte, aki az emberiség periodikusan ismétlődő történetében nyugalmi és háborús korszakokat különböztet meg. Valamilyen emberi agy szülte filozófia hatására létrehozhatunk különféle intézményeket és ezt békének nevezik. Majd megdöglőnk magukat, új szemlélet válik uralkodóvá, amely harcra száll az elavulttal, az előítéleteken nyugvó önös érdekekkel, gondolkodásmóddal, és ekkor a békének befellegzett mindaddig, amíg uralkodóvá válik az új szemlélet, és kialakul az új rend — írja.

„Soha ilyen viharos korszakot nem ismert a történelem, mint a miénk, és így, ha Erasmusnak igaza van, eszméinknek is hasonló, minden eddiginél viharosabb változáson kellett átmenniük. Nemcsak óriási ez a változás, hanem váratlanul is ért bennünket, nem tudtunk rá időben felkészülni.”

A természettudósban rögtön felmerül a kérdés, hogy a viharos, háborús korokban az ember természetéből, intézményeiből vagy mi másból következik a háború. Szent-Györgyi Albert nem marxista tudós, de élesen figyel a világ folyását és kora politikai viszonyaira is von a következtetéseket.

„Azt mondják, az ember vad, vérszomjas állat, és a háborúk a természetéből folynak... történelmünk ötezer évéből csak háromszáz volt háborútól mentes.”

A tudós úgy véli, hogy az ember alapjában egy félnk majom és nem igényli a háborút. Ha nem vagyunk vérszomjas gyilkosok, mi tehet azaz bennünket? — kérdi. A választ a nevelési rendszerben találja meg, mely mindig az uralmon levő rendet szolgálja azzal, hogy engedelmes eszközzé formálja az egyéneket. Az iskolában tanított történelem a tömeggyilkosság dicsóítást, és a dicsőség nagysága egyenes arányban áll a meggyilkolt emberek vagy az elpusztult városok számával. Felelevenednek első világháborús emlékek:

„Miután én magam is öt évig szolgáltam az első világháborúban, pontosan emlékszem mindenre. Nem láttam semmi lelkesedést, vagy éppen örömet, az ivászat, a bandériumok és a zászlólengetés ellenére, hogy szabad a gyilkolás. Szomorúak voltunk és ijedtek, s ha ma körülnézünk, ma sem látok vérszomjas állatokat magam körül, csak emberi lényeket. Félnk majmok vagyunk és nem vérszomjas gyilkosok. Ha sarkba szorítják, minden állat, még a legszelidebb is, mint az őz, támadni fog.”

Mint „Az örült majomban” is rámutatott, sajátos az emberi gondolkodásmód. Egy ember halála tragédia, de ezeké már statisztika, és az emberi természet olyan, hogy ha statisztikai fogalmakban gondolkodik, könnyedén feláldozza embertársai életét saját tervei érdekében, és igazolást talál más emberek meggyilkolásában, akiket ellenségnek nevez.

A kozmotechnika korában a háború veszélyei is megváltoztak. Azelőtt, ha két nemzet háborúskodott, a harc eldőlt kettejük között. Akármilyen volt is az eredmény, nem veszélyeztette az emberi fajt, mert a kettő közül az egyik életben maradt. A kozmikus kor háborúja azzal a veszéllyel jár, hogy kiirtják az egész emberiséget. Bombák ezrei halmozzák fel, megmérgezik az atmoszférát, megfertőzik az óceánokat.

Az atomháború fenyegetése mellett, melynek előkészületei elsősorban az atmoszférát fertőzik, Szent-Györgyi a környezet egyéb szennyezésére is felhívja a figyelmet. Vietnámban millió és millió hold területen lombtalanító szerekkel irtják az amerikai hadsereg az őserdőt, és tizenhetezer idegbénító gázzal töltött bomba tenger fenekére küldése után most készül a flotta, hogy tizenkétezeröttszáz ilyen bombát küldjön a tenger fenekére. A bombák vékony fémburka hamarosan tönkre megy, és akkor a gáz elpusztítja a tengeri világot, pedig a tenger élet bennünket.

Itt az ideje, hogy kis úrhajónkon végre kifügesszünk egy táblát:

„Atombombákkal játszani és szemetelni szigorúan tilos!”

(folytatjuk)

SZABÓ-ZALLAR

Filmklub az Aud. Max.-ban

A tudományegyetem Auditorium Maximumában Art Kino indul október 2-ától.

A sorozatban, mely december 4-ig tart, Menzel, Fassbinder, Tarkovszkij, Cassa-

vetes, Fellini, Kubrick és Varda filmjeiből vetítenek péntekenként este 7 órakor. A bérletek ára 70 Ft. Az érdeklődők a kari kultúrosoknál és a helyszínen válthatnak bérletet.

HÍREK

Az egyetemi hallgatók brnoi nemzetközi matematikai versenyén Megyesi Gábor egyéni első helyezést, Makay Géza egyéni második helyezést ért el az I—II. évesek kategóriájában.

Paul Almásy fotóművész kiállítása szeptember 20-ig tekinthető meg a szegedi

egyetemek központi épületének aulájában.

A latin-amerikanista kongresszus idején nyitották meg a Dugonics tér 12. szám alatti épület tanácstermében Edmundo Torres perui maszkkészítő mester kiállítását.